

MEDISON

מדינת ישראל
משרד החינוך

מזן התלמוד

סדר נוזקין, מסכת בבא מציעא דף ק"ג

אמר רבא: האי מאן דאמר ליה לחבריה: אושלן מרא למורפק ביה האי פרדיסא - רפיק ביה ההוא פרדיסא. פרדיסא - רפיק ביה כל פרדיסא דבעי. פרדיסי - רפיק ואויזל כל פרדיסי דאית ליה, ומהדר ליה קתי.

תרגום: אושלן - השאילני
מרא - מעדר
רפיק - עודר

הסבר: ביאור: אמר רבא: אדם שמבקש מחברו "השאילני מעדר לעדור בו פרס זה" - יכול לעדור בו את אותו פרס בלבד. ואם אמר "לעדור פרס" - יכול לעדור כל פרס שירצה. ואם אמר "פרדסים" - יכול לעדור את כל הפרדסים שיש לו, אפילו אם יישחק המעדר ויחזיר לבעליו רק את הקת שלו.

★ | מן ההסטוריה

עליית תלמידי הגר"א

עליית תלמידי הגר"א הייתה עלייה של קבוצות יהודים מליטא במהלך המאה ה-19, שנקראה כך משום שחלקם היו תלמידיו של הגר"א ושל משנתו. העולים הגיעו בשלושה גלים, שבראשם עמדו ר' מנחם מנדל משקלוב, ר' סעדיה משקלוב, הרב חיים כ"ץ ור' ישראל משקלוב. סך הכל הגיעו לארץ כמה מאות עולים, שהתיישבו בתחילה בטבריה ולאחר מכן בצפת ובירושלים. תלמידי הגר"א, שכוננו "פרושים", ייסדו את כולל וילנא בירושלים והתפרנסו מכספי החלוקה שהגיעו מחו"ל. הם לקחו חלק חשוב בחיזוק היישוב היהודי בעיר העתיקה, וכן בהקמת השכונות מחוץ לחומות וברכישת אדמות נבי סמואל ופתח תקווה.

קברו של ר' ישראל משקלוב בבית הקברות הישן בטבריה (Wikipedia, Hanay)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 19:11	כניסת שבת: 20:09
יציאת שבת: 20:29	יציאת שבת: 21:20
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:26	כניסת שבת: 21:06
יציאת שבת: 20:31	יציאת שבת: 22:51

סדר טיקין | מסכת בבא מציעא דפים ק"ב-ק"ח
פרשת נשא | ג' ט' בסיון תשפ"ד (15-9 ליוני 2024)

הג שכונות שמח

דף ק"ב: מי צריך להתקין מזוזה בבית שכור?

מה דינה של דירה שכורה? מי מתחייב לקבוע מזוזה בבית זה? האם בעל הבית, כי הבית שלו? או השוכר, כי הוא גר בבית?
על פי התלמוד השוכר הוא זה שחייב במצוה.

התלמוד מוסיף הלכה נוספת בנושא ואומר ששוכר שקבע מזוזה יזהר שלא ליטול את המזוזה מן הבית בתום תקופת השכירות, מפני שיש בדבר סכנה, אולם במקרה זה המשכיר חייב לשלם לשוכר את דמי המזוזה.

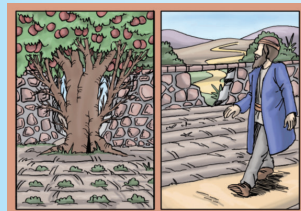
דף ק"ג: התנא רבי יהודה בר אלעאי

רבי יהודה בר אלעאי היה עני מרוד עד שהתלמוד במסכת נדרים מספר שבתקופה מסוימת לו ולאשתו היה רק מעיל אחד. כשהיא היתה יוצאת לשוק היא התעטפה בו והוא ישב בבית, וכשהוא יצא עמו - היא יושבה בבית.

באותה תקופה כמעט כל בני דורו בארץ ישראל היו עניים מרודים. חז"ל מספרים שתלמידיו של רבי יהודה היו כל כך עניים עד ששיטת מהם היו מתכסים בטלית אחת וכך עסקו בתורה. כשלומדמים תורה מתוך הדמק ובענייתו, הלימוד חשוב לפני הקב"ה לאין ערוך. התלמוד מספר ששלמה המלך היה צופה ברוח הקודש ומהלל ומשבח בספר משלי את בני דורו של רבי יהודה בר אלעאי שהיו עניים מרודים ועוסקים בתורה, אפילו יותר מהדורות של משה רבנו ויהושע בן נון שאומנם עסקו בתורה אבל לא היו עניים.

דף ק"ד: "מעשה בחסיד אחד"

פעמים אחדות לשון התלמוד היא: "מעשה בחסיד אחד" והפנה לרבי יהודה בר אלעאי או לרבי יהודה בן בבא. רבי יהודה בר אלעאי שימש במשרה של מורה הוראה בבית הנשיא. כשהיו להם שאלות בהלכה, הם היו פונים אליו שיחיה את דעתו. יותר משש מאות הלכות מוזכרות במשנה בשם רבי יהודה, ומלבד

מסכת אחת, מסכת קנינים, אין מסכת ששמו לא הוזכר בה. תלמידיו של רבי יהודה היו דור התנאים האחרון. בין החכמים שלמדו ממנו תורה היו רבי יהודה הנשיא, רבי אלעזר בן של רבי שמעון בר יוחאי ורבי ישמעאל בן של רבי יוסי

דבר תורה

את ברכת הכהנים המופיעה בפרשתנו חייבים לברך כל הכהנים, גם עמי הארצות ולא רק הכהנים הצדיקים. השאלה הנשאלת היא **כיצד ברכתו של כל כוהן מתקבלת בלי קשר למעמדו או כוחו הרוחני?**

הרמב"ם בהלכות נשיאת כפים משיב לשאלה זו ואומר: "ואל תתמה ותאמר ומה תועיל ברכת הדייט זה, שאין קיבול הברכה תלוי בכהונים אלא בהקדוש ברוך הוא שנאמר ושמך שמי על בני ישראל ואני אברכם, הכהנים עושים מצותן שנצטוו בה והקב"ה ברחמיו מברך את ישראל כחפצו".

הכהנים הם אלו שמברכים, אך הם נחשבים רק לצינור שדרכו עוברת הברכה האלוקית. על כן ברכה זו כה חשובה וקדושה ושייכת לכהנים כולם, שכן כוחה ועוצמתה מגיעים מהקב"ה בכבודו ובעצמו.

חידנה!

למדנו על חכמים שלמדו תורה מתוך עוני. חברו בין החכמים הבאים לבין המסופר עליהם:

- ישן עם אשתו על ערימת תבן, כי לא הייתה להם מיטה.
- טיפס על גג בית המדרש, כי לא היה לו כסף לשלם לשומר.
- לו ולאשתו היה רק מעיל אחד שהיו מחליפים ביניהם.
- היה אוכל רק קב חרובים בשבוע.

- א. רבי יהודה בר אלעאי
- ב. רבי עקיבא
- ג. רבי חנינא בן דוסא
- ד. הלל הזקן

1-4 א-ד (1-4 א-ד) (1-4 א-ד)

שאלות השבוע ???

- מי צריך לקבוע מזוזה בדירה שכורה - השוכר או המשכיר?
- כאשר נאמר בגמרא "מעשה בחסיד אחד", למי הכוונה?
- מדוע חייב החוכר לנכש את העשבים בשדה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים.*בפיקוח רואה חשבון

דבר נזקין | מסכת בבא מציעא, דף ק"ה - ק"ח

דף ק"ה: החוכר שאינו מנכש את העשבים השוטים

מעשה באדם שחכר שדה מחברו והנה בעל השדה רואה שלפני הזריעה החוכר אינו מנכש את העשבים השוטים שיש בשדה - למרות שמקובל שלפני הזריעה תולשים את העשבים השוטים, כגון קוצים וכיוצא בדבר, כדי שכל כוח השדה יפנה לתבואה. בעל השדה פנה אל החוכר ואמר לו: "מדוע אינך מנכש?" החוכר ענה: "מה איכפת לך? אני הבטחתי לך 5 כור תבואה, תקבל 5 כור, אבל לנכש איני רוצה". במסכת בבא מציעא, דף ק"ה, לומדים שהחוכר אינו צודק. מדוע? מפני שאם הוא לא ינכש את השדה, כשתסתים תקופת החכירה בעל השדה יקבל בחזרה שדה גרוע, מלא בעשבים שוטים, ומפני כן החוכר חייב לנכשו.

דף ק"ו: התבואה שלא הצליחה

מה הדין אם התבואה בקרקע החכירה לא הצליחה? האם החוכר רשאי לומר לבעל השדה - התבואה לא הצליחה ולפיכך איני משלם לך את דמי החכירה? ובכן, הדבר תלוי. אם רק באותה קרקע התבואה לא הצליחה, בעל הקרקע רשאי לטעון נגדו: "רק אצלך לא הצליחה התבואה, כנראה שהמזל שלך גרם לך". אני נתתי לך שדה טוב שיכול להצמיח - ולכן שלם את מה שסופכם". אבל אם גם רוב השדות שבסביבה לא הצליחו - השוכר אינו חייב לשלם.

דף ק"ז: האם חוכר רשאי להתחרט?

חוכר סיכם עם בעל השדה שיזרע בשדה סוג תבואה מסוים ולאחר מכן הוא מתחרט ורוצה לזרוע בו סוג תבואה אחר. האם הוא רשאי? לדעת חכמים הדבר תלוי: אם הוא סיכם עם בעל הבית לזרוע בו שעורים, הוא אינו רשאי לזרוע בו חיטים ללא רשותו, מפני שפדרך הטבע גידול חיטה מחליש את כוח האדמה יותר מגידול שעורה, ואם יזרע בה חיטה הוא גורם להפסדים לבעל השדה. אבל אם הוא סיכם איתו על זריעת חיטה, הוא רשאי לזרוע בה שעורה, שהרי כן בעל השדה רק מרויח. אבל רבן שמעון בן גמליאל אומר שגם במקרה זה אל ישנה מדבריו. רב חסדא סבר שטעמו של רבן שמעון בן גמליאל הוא מפני שיש להתרחק משקר וכזב.

דף ק"ח: בר מצרא

בדרך כלל אדם רשאי למכור את חפציו ואת נכסיו למי שהוא רוצה. בדרך זה לומדים על מקרה יוצא דופן שהמוכר מתבקש להתחשב באחד הקונים ולמכור דווקא לו. מדובר באדם שרוצה למכור שדה ויש כמה קונים שרוצים את השדה. אחד מהם הוא שכן לשדהו של המוכר - בבעלותו שדה סמוך, והוא טוען לקונים האחרים: "לכם אין כל בעיה לקנות שדה אחר, אבל אני יכול להרויח הרבה אם אקנה את השדה הזה שהרי הוא סמוך לשדה שלי וכך יהיה לי שדה גדול ואוכל לעבד את השדות כשהם סמוכים, להשקות אותם. אבל אם אקנה שדה אחר, אצטרך כל פעם להתחיל לעבוד בשדה אחד, להפסיק, לנסוע לשדה השני ולסחוב אליו את כל הכלים. בבקשה, אני רוצה לקנות אותו". בדרך זה לומדים שטענתו נכונה והמוכר חייב למכור את השדה דווקא לאותו אדם. הלכה זו מכונה "בר מצרא" - בן מצר, מצר הוא גבול ובר מצרא הוא בן גבול, כלומר שכן.